

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
Д.и.и.и. Хушвахтзода Қ. Х.
«2.1» 2020 с.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Факултети журналистика

Диссертатсияи «Журналистикаи интернетӣ дар Тоҷикистон: ташаккул, мушкилот ва дурнамо» дар кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба анҷом расидааст.

Дар давраи таълифи диссертатсияи номзадӣ аспирант Абдучалилов Фирдавс Низомович дар кафедраи телевизион ва радиошунавонӣ ба кори пажӯҳишӣ машғул буд.

Роҳбари илмӣ - Ҳамидиён Илҳомҷон Иномзода, номзоди илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи телевизион ва радиошунавонии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳони номзадӣ дар соли 2020 дода шудааст.

Дар натиҷаи муҳокима чунин хулоса шуд:

Диссертатсия дар асоси талаботи кори илмӣ навишта шудааст. Гуфта мешавад, ки интернет дар назария ва амалияи низоми иттилоотии ҷаҳон шоҳаи навро бо хусусиятҳои фарқкунанда ва имконоти фарохтари худ ба вучуд овард ва он онлайн-журналистика ва ё интернет-журналистика ном дорад. Оммавӣ шудани интернет дар кишвари мо низ шаклҳои гуногуни онлайн-журналистикаро ба шакл даровард. Шароити ҷаҳонишавии иттилоот моро дар фаросӯи раванду чараёнҳои навпайдои муносибатҳои иттилоотӣ қарор дод. Ҳоло интернет василаи муҳими табодули иттилоот буда, сомонаҳои махсуси интернетӣ чун расонаҳои бархат (онлайнӣ) ва муҳтавои онҳо ҳамчун асари журналистӣ шинохта мешаванд, аммо дар ин хусус андешаҳо гуногун буда, ҳанӯз хулосаи илмӣ бароварда нашудааст. Корҳои илмӣ-тадқиқотӣ метавонанд барои интегратсияи интернетӣ бо воқеияти сиёсӣ иҷтимоӣ ва қонуниятҳои журналистӣ дар сатҳи милли мусоидат намуда, пешрафту тақомули тадриҷии ин соҳаро таъмин созад. Низоми ВАО-и мусоирро бидуни интернет-журналистика тасаввур кардан душвор аст. Ин воситаи иттилоотрасонӣ тадриҷан мавқеъ пайдо карда, дар фазои иттилоотӣ ҷойи намоёнро касб намудааст.

Ҳамчунин ташаккул ва рушди интернет-журналистика талабот ва қонунмандиҳои навро ба миён овард, ки омӯзиш ва маърифатро меҳонанд.

Мавриди қайд аст, ки интернет-журналистика ба таври умумӣ мавриди баррасии илмӣ қарор гирифта бошад ҳам, шоҳаҳои алоҳидаи он ҳанӯз мавриди омӯзишҳои амиқу вусъатноки илмӣ қарор нагирифтааст.

Таҳқиқотҳои мукаммали илмие, ки фарогири тамоми самтҳо ва тамоюлҳои шаклан нав дар фазои иттилоотии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳамбастагӣ ба интернет бошад, то ҳол мавҷуд нест.

Пажӯҳиши журналистикаи интернетӣ нишон дод, ки шоҳаҳои алоҳидаи он монанди журналистикаи чандрасонаӣ, қонуниятҳои журналистӣ дар шароити муносибатҳои нави иттилоотӣ, журналистикаи таҳлилӣ (дата-журналистика), ҳолат ва дурнамои журналистикаи интернетӣ дар минтақаҳои кишвар ва шаклҳои нави реклама дар журналистикаи интернетӣ аллақай дар мисоли муҳити расонаии Тоҷикистон арзиши илмӣ пайдо карданд.

Мақсади асосии диссертатсия - муайян намудани вижагиҳои журналистикаи интернетӣ, нишон додани ҷойгоҳи он дар низоми иттилоотии кишвар, баррасии ташаккулу таҳаввул, ошкор кардани мушкилоту монетаҳои ҷорӣ ва афзалият додани самтҳои ташаккулдиҳандаи хадамоти интернетӣ, ки баҳрабардорӣ аз он ормонҳои иттилоотониро таъмин мекунад, мебошад. Барои ба ин мақсадҳо ноил шудан ҳалли вазифаҳои зеринро зарур меҳисобем:

- ба таври мушаххас равшанӣ андохтан ба моҳияти журналистикаи интернетӣ ва мафҳумҳои марбут ба он;
- баррасии омилҳои ташаккули хадамоти интернетӣ ва интернет-журналистика;
- таҳлили вижагиҳои интернет ҳамчун манбаи иттилооти рӯзноманигорӣ;
- муайян намудани проблемаҳои иҷтимоиву касбӣ дар раванди инкишофи журналистикаи интернетӣ;
- ошкор намудани проблемаҳои радиову телевизионҳои кишвар дар раванди шаклгирии журналистикаи онлайнӣ;
- мушаххас сохтани вижагиҳои паҳши иттилооти чандрасонаӣ;
- баррасии вазъи матуботӣ даврӣ дар шароити оммавии интернет ва вижагиҳои фаъолияти интернет-нашрияҳо;
- таҳлили вазъи ташаккули журналистикаи интернетӣ дар музофоти кишвар;

Объекти таҳқиқ – воситаҳои электронии ахбори омма ва сомонаҳои хабарии сегменти тоҷикии интернет мебошад. Аз рӯи типологияи веб-сайтҳо ба сомонаҳои хабарӣ, расмӣ ва шабақаҳои иҷтимоӣ муроҷиат шудааст. Сарчашмаи таҳлилу таҳқиқ навҳои болозикр буда, ҳамзамон

аз нигоҳи назарӣ ба рӯзноманигории онлайнӣ ва хусусиятҳои мутафовити он рӯҷӯ шудааст. Дар рафти кор аз муҳтаво ва ҳолати беш аз 100 сомонаи интернетии тоҷик мисолҳо гирдовар гардидаанд.

Предмети таҳқиқ – абзорҳои журналистика ва хусусиятҳои журналистикаи интернетӣ дар Тоҷикистон.

Навгонии илмӣ. Масъалаи ташаккул, мушкилоту монеа ва дурнамои журналистикаи интернетӣ дар Тоҷикистон, таҳлилу арзёбии сатҳу сифати истифодаи ин манбаъ дар ВАО нахустин маротиба ба таври фарогир таҳлил мешавад.

Аз ҷониби пажуҳишгар таъкид мегардад, ки масъулиятҳои тарафайн - ҳукумат, ҷомеаи журналистӣ ва аудитория дар мисоли интернет-журналистикаи ватанӣ бояд чиддӣ баррасӣ гардида, аҳамият ва таъсири санадҳои меъёриву ҳуқуқие, ки барои корбурди технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ тавсиб шудаанд, омӯхта шаванд ва сатҳи иҷроиши онҳо баҳогузорӣ гардад.

Муаллифи диссертатсия майлонҳои нави муносибатҳои иттилоотиро, ки дар фазои иттилоотӣ ба таври табиӣ пайдо гардидаанд, бозгӯ ва паҳлуҳои ҷудогонаи интернет-журналистикаро дар сатҳи илмӣ баҳогузорӣ намудааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот барои таҳияи барномаҳои давлатӣ дар сиёсат иттилоотӣ ҷиҳати беҳтар кардан фаъолияти расонаҳои анъанавӣ ва муосир, истодагарӣ дар муҳорибаҳои иттилоотию идеологӣ, муътадил гардонидани нобаробарии рақамӣ дар минтақаҳо, танзими ҳуқуқи расонаҳои интернетӣ, баҳарбардорӣ аз зарфиятҳои интернет, татбиқи ҳадафҳои иттилоотонӣ, шаффофияти дастрасӣ ба иттилоъ, курсу семинарҳо, таҳияи китобҳои дарсӣ ва чандин масъалаҳои дигар муосидат мекунад. Ҳамзамон ҷомеаи журналистӣ ва расонаҳои навин метавонанд дар татбиқи сиёсати иттилоотӣ ва стратегияҳои идории худ аз хулоса ва натиҷаҳои диссертатсияи мазкур истифода кунанд.

Доир ба мавзӯи таҳқиқ диссертант дар 3 конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ ва ҷамоишҳои ҷамасолаи илмӣ ҳайати профессорону омӯзгорони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон баромад намудааст. Мазмуну моҳияти асосии диссертатсия дар 4 мақола, аз ҷумла, 3 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашргардида ифода ёфтааст.

Муҳтавои диссертатсия дар мақолаҳои зерин инъикос ёфтааст:

1. Абдучалилов, Ф. Н. Ҳукумати электронӣ ва таъсири он ба низоми иттилоотӣ [Матн] / Ф. Н. Абдучалилов // Паёми Донишгоҳи миллии

- Тоҷикистон (маҷаллаи илмӣ). Баҳши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2015. – № 4/8 (183). – С. 300-305.
2. Абдучалилов, Ф. Н. Журналистикаи конвергентӣ ва иртиботи он бо онлайн-журналистика [Матн] / Ф. Н. Абдучалилов // Номаи Донишгоҳ (Маҷаллаи илмӣ). Баҳши илмҳои филологӣ. – Хучанд, 2015. – № 3 (44). – С. 140-144.
 3. Абдучалилов, Ф. Н. Таъсири интернет ба системаи фаъолияти матбуоти даврӣ [Матн] / Ф. Н. Абдучалилов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (маҷаллаи илмӣ). Баҳши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2020. – № 5. – С. 305-310.
 4. Абдучалилов, Ф. Н. Интернет ҳамчун манбаи нави иттилоот ва иртибот дар фаъолияти журналистӣ [Матн] / Ф. Н. Абдучалилов // Дар моварои сухан (маҷмӯаи мақолаҳои илмӣ). – Душанбе, 2018. – С. 176-187.

Диссертатсияи «Журналистикаи интернетӣ дар Тоҷикистон: ташаккул, мушкилот ва дурнамо» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ тавсия мегардад.

Хулосаи мазкур дар ҷаласаи муштараки кафедраҳои телевизион ва радиошунавонӣ, матбуот ва журналистикаи байналхалқии факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул гардидааст.

Дар ҷаласа 17 нафар иштирок доштанд. Натиҷаи овоздиҳӣ: “тарafdор” – 17 нафар, “зид” ва “бетараф” – нест.

Қарори № 9 аз 5 сентябри соли 2020.

**Раиси ҷаласа,
Мудири кафедраи телевизион
ва радиошунавонии ДМТ, дотсент**

Гулов С. Н.

Котиб, дотсент

Ҳайдаров С. Б.

Имзои Гулов С. Н. ва Ҳайдаров С. Б. ҷорӣ шуда мекунам.

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон **Тавқиев Э. Ш.**

Суроға:

734025, Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.

<https://tnu.tj/index.php/>

Тамос: (+992 37) 2217711